

CATALÀ

El trampolí

120 impulsos per llançar-se a parlar

Índex

Presentació	3
Deu taulers de joc, deu propòsits comunicatius	4
Quan, on i com jugar-hi	4
Expressions positives i negatives	5
Altres maneres d'utilitzar els taulers	6

Presentació

En les primeres etapes d'aprenentatge d'una llengua el treball reflexiu i metòdic és absolutament necessari, però sovint no és suficient per adquirir competència expressiva si no es duen a terme, **ahora, pràctiques orals instrumentals i espontànies**. És prou conegut de tothom que l'activitat lúdica és una bona solució per ampliar bagatge lèxic i adquirir agilitat en la parla.

En nivells inicials d'aprenentatge els jocs són...

- **Un recurs per consolidar aprenentatges bàsics**, perquè es basen en la repetició d'estructures i presenten un vocabulari contextualitzat. Les dues característiques faciliten que l'aprenent reforci maneres de dir acabades d'aprendre i consolidi lèxic elemental.
- **Un mètode per fer de la llengua un instrument de comunicació**, perquè obliguen a centrar l'atenció en la mecànica del joc i, per tant, supediten la llengua al propòsit comunicatiu del moment. L'activitat lúdica facilita un ús més espontani de la llengua apresada conscientment.
- **Una eina avaluativa per a l'ensenyant**, perquè, un cop els aprenents n'han comprès la mecànica, l'ensenyant no necessita conduir l'activitat i pot dedicar-se plenament a seguir les intervencions tot corregint diccions poc reeixides, aportant lèxic més correcte o precís, fent propostes de construcció sintàctica genuïna, etc. Així doncs, amb els jocs facilitem granment el seguiment personalitzat i l'avaluació formativa de les habilitats orals dels aprenents.

El trampolí. 120 impulsos per llançar-se a parlar és un quadern de jocs compost de dues-centes quaranta imatges, organitzades en deu taulers i amb instruccions detallades per a tres nivells de complexitat.

En aquesta guia es presenten, a més, altres maneres d'utilitzar els taulers, a les quals s'afegiran, sens dubte, les que cada ensenyant pot crear a partir de la pròpia iniciativa i de les condicions dels seus alumnes.

Deu taulers de joc, deu propòsits comunicatius

Per tal que els aprenents de català aconseguixin capacitat expressiva per parlar amb efectivitat de si mateixos i de temes que els són pròxims, cal dotar-los de bagatge lèxic i de fluïdesa suficient perquè accomplixin les intencions més bàsiques que té qualsevol persona en conversar: saludar, expressar com se sent, descriure com són les persones i les coses que l'envolten, explicar què fa, demanar productes o serveis, dir com s'han de fer les coses, aconsellar, opinar. Aquestes intencions són les que presideixen els deu taulers de joc d'*El trampolí*.

Es mostren aquí, a tall d'exemple, alguns aprenentatges que es poden consolidar en cada tauler:

- 1. Trobar-se:** es practiquen expressions típiques de tota trobada interpersonal: salutacions, preguntes per conèixer detalls de l'altre, etc.
- 2. Sentir-se bé:** els aprenents poden manifestar sensacions, estats anímics, reaccions emotives, etc.
- 3. Conèixer gent:** ofereix als aprenents elements per descriure aspectes físics i psicològics de persones.
- 4. Descriure espais:** es poden explicar detalls d'infininitat de llocs, comparar-los, etc.
- 5. Narrar fets:** conté accions quotidianes que poden ser usades per explicar històries curtes o llargues, en present o en passat.
- 6. Comprar:** permet fer els actes de parla prototípics de l'activitat comercial, com ara, demanar un producte, interessar-se pel preu, etc.
- 7. Demanar serveis:** és força útil per practicar imperatius i verbs modals com ara *poder* i *voler*.
- 8. Explicar procediments:** es poden exercitar diferents perífrasis de conveniència o d'obligació, a més de consolidar l'ús del subjuntiu.
- 9. Aconsellar:** és fàcil crear frases que continguin condicionals i subjuntius.
- 10. Valorar:** facilita la producció de petits discursos reflexius, amb enllaços de causa, finalitat, oposició, contrast, etc.

En tots els taulers caldrà anomenar persones, objectes, qualitats i accions, cosa que redunda en la millora del bagatge lèxic. Així mateix, en tots sovintejarà l'ús de pronoms febles per fer referència a elements prèviament anomenats.

Quan, on i com jugar-hi

El trampolí. 120 impulsos per llançar-se a parlar dona la possibilitat de jugar-hi de maneres molt diferents i en moments molt diversos:

- al començament o al final d'una classe per tal de reforçar aprenentatges;
- en sessions destinades a la conversa a fi de consolidar o ampliar lèxic;
- en sessions expressament destinades a la pràctica oral;
- dins d'una sessió estàndard, en temps d'espera o de canvi de ritme;
- fora de l'aula entre aprenents que acorden fer pràctica oral;
- etc.

A més, permet que els participants s'organitzin i interactuïn de maneres molt diverses: en petits grups, per parelles, amb la participació de tot el grup, etc.

Expressions positives i negatives

Durant els jocs, sovint cal confirmar o negar afirmacions fetes pels companys.

Per confirmar o acceptar	Per negar o refusar
Això està molt bé.	Això mai!
Àngela!	Això no fa al cas.
Ara sí que t'escolto!	Això no m'ho empasso!
Bona vista!	Això no va ni amb rodes.
Clavat!	Apa! Què dius?
Conforme!	Au! Vinga! I què més?
Correcte!	Ca, home, ca!
D'acord!	D'on ho has tret, això?
Efectivament!	De cap manera!
Encertada!	Fals!
Entesos!	Fred! Molt fred!
És així com dius.	Fuig!
És així mateix.	Has fet llufa!
És ben cert!	I ara!
Evidentment.	I ara explica'm un sopar de duro!
Exacte!	I un be negre!
Has fet diana!	L'has vessada!
Ho has endevinat.	Mentida podrida!
I tant!	Ni de bon tros!
Jo també ho crec.	Ni parlar-ne!
Justa la fusta!	No diguis bajanades.
M'has convençut!	No és veritat!
Magnífic!	No. No és això.
Molt rebé!	Pixes fora de test!
Ni més ni menys!	Què dius ara?
No en dubto gens.	Què t'empatolles?
No t'equivoques pas.	Quin disbarat!
Per descomptat!	Quina bestiesa!
Perfecte!	Quina pífia!
Premi!	Quina ximpleria!
Sí, senyor./Sí, senyora.	Romanços!
Sí, sí. És clar.	T'equivoques!
Tens raó.	Treu-t'ho del cap!

Altres maneres d'utilitzar els taulers

El trampolí. 120 impulsos per llançar-se a parlar presenta conjunts homogenis i contextualitzats d'imatges que, a més de ser la base dels jocs que s'hi desenvolupen (l'oca, el telègraf, el tafaner i la plena), permeten dur a terme múltiples activitats de parla o d'escriptura, a criteri de l'ensenyant.

A part de les propostes que consten en el quadern, a continuació se suggereixen trenta nous impulsos, a tall d'exemple, desvinculats dels quatre jocs anteriors, amb la indicació del nivell més adequat.

1 Trobar-se

▶ Assenyaleu una casella i demaneu a un aprenent...

121 ... que inventi una pregunta d'inici de conversa relacionada amb l'escena representada. Ex. (casella 1): *Fa molt que s'espera, vostè?*

122 ... que expliqui, inventant una història, com va connectar amb una altra persona en el lloc representat. Ex. (casella 13): *Vaig conèixer la Joana en una manifestació a la ciutat. La vaig confondre amb una veïna i això va ser un bon motiu per començar a parlar. Ens hem fet amigues.*

123 Repartiu les caselles, una per aprenent, i demaneu-los que escriguin el diàleg inicial que podrien tenir els personatges representats. Després demaneu que els llegeixin i que els companys en proposin d'altres. Ex. (casella 24): *–Has vist quin goig que fa, aquesta parella? –Sí. Qui tingué la seva edat, oi?*

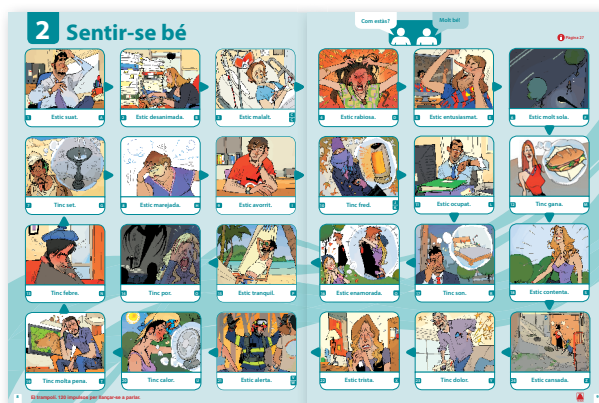
2 Sentir-se bé

▶ Assenyaleu una casella i demaneu a un aprenent...

124 ... que inventi una exclamació que s'adigui amb l'estat anímic del personatge representat. Ex. (casella 13): *Que malament que em trobo!*

125 ... que expliqui què li ha passat fa una estona i què li pot passar, després, a la persona que té la sensació o l'estat anímic representat. Ex. (casella 22): *La Berta està trista perquè fa una estona ha sabut que no ha aprovat l'examen del carnet de conduir. D'aquí a uns minuts telefonarà al seu xicot per explicar-li-ho i es quedarà més tranquil·la.*

126 ... que expliqui com el personatge representat podrà superar la sensació negativa o mantenir la positiva. Ex. (casella 14): *Aquesta noia es quedarà més tranquil·la si, quan surti del teatre, pot parlar amb algú i explicar-li les impressions que ha tingut durant la representació.*

3 Conèixer gent

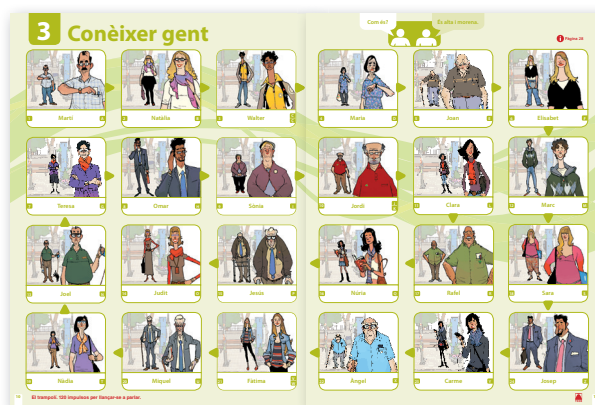
127 Feu que els alumnes, per torn, preguntin el nom d'un personatge amb tres trets distintius concrets. Guanya l'alumne que digui primer el nom. Ex. (casella 2, Natàlia): *Com es diu el personatge que és gras, porta ulleres i té els cabells rossos?*

128 Seleccioneu una fila de caselles i demaneu als aprenents que estableixin vincles familiars entre els personatges i els expliquin al conjunt. Ex. (primera fila): *En Joan és el marit de la Maria. Tenen dues filles, la Natàlia i l'Elisabet. La Natàlia està casada amb en Martí i l'Elisabet té un xicot anglès, en Walter.*

► Assenyaieu una casella i demaneu a un aprenent...

129 ... que doni el nombre més gran possible de detalls per descriure el personatge representat. Ex. (casella 16): *La Núria és una persona jove, aficionada a la lectura. Està prima i no és gaire alta. Té els cabells negres, porta un jersei de tirants i un mocador de ratlles penjat al coll.*

130 ... que inventi una professió o afició del personatge i expliqui que es dirigeix a fer alguna cosa que s'hi relaciona. Ex. (casella 13): *El senyor Joel és aficionat a les botxes i ara va a jugar-hi amb els amics del carrer, al parc. De passada, treu el gos de casa.*

4 Descriure espais

131 Assenyaieu una casella i demaneu a un aprenent que pensi en el seu barri o població, i digui on hi ha un local o espai com el que està representat en la casella i si és a prop o lluny d'on viu. Ex. (casella 24): *L'aeroport més pròxim del meu poble és a cent vuitanta quilòmetres.*

132 Demaneu que els alumnes, per torn, vagin creant entre tots la història d'un personatge. Comença un alumne amb la casella 1, continua el company amb la casella 2, etc. Ex. (casella 1): *La Sònia arriba a Roma amb tren i està força cansada...* (casella 2): *Hi ha anat perquè vol visitar un oncle que està ingressat a l'hospital...* (casella 3): *Però, com que no té diners en metàl·lic, va al banc a treure'n.* Etc.

133 Demaneu als alumnes que anotin un dels llocs representats en el tauler i imaginin un motiu per anar-hi; després, que expliquin al conjunt, per torn i sense anomenar el lloc, per què hi pensen anar. La resta de companys han d'endevinar on ha volgut anar cada alumne. Ex. (casella 14): *Hi vull anar cada dia per mantenir-me en forma i avui no serà cap excepció. Sóc excursionista i aquest estiu faré una ruta difícil.*

La resposta positiva o negativa de qui fa l'explicació podria iniciar-se amb alguna de les expressions dels quadres «Per confirmar o acceptar» i «Per negar o refusar» (pàgina 5).

5 Narrar fets

- 134** Demaneu que cada alumne anoti tres activitats de les representades en el tauler. Requeriu, després, que un d'ells faci de narrador i es dirigeixi al conjunt per explicar un programa d'activitats que es correspongui amb aquesta pregunta: «Què penses fer aquest cap de setmana?». Ex.: El narrador diu: *Doncs jo, divendres a la nit, aniré a ballar a la discoteca i no aniré a dormir fins a les sis del matí. Dissabte em llevaré tard, dinaré fora de casa amb una amiga i a la tarda anirem al cine...*

Els companys l'escolten atentament i, quan senten que anomena una de les activitats que tenen anotades, la ratllen. En acabar l'explicació, els que no n'han ratllada cap, fan preguntes al narrador amb la intenció que les anomeni, però sense incloure'n el nom a la pregunta. Ex.: Un company vol que el narrador anomeni «mirar la televisió» i diu: *Escolta. Durant el cap de setmana, no tindràs pas un moment per veure què passa al món?*

El narrador va responent les preguntes que li fan els companys, els quals van ratllant les activitats anotades. Ex.: El narrador respon a la pregunta anterior dient: *Potser no. Jo els caps de setmana m'oblido bastant de la televisió.*

La pregunta inicial pot fer-se en futur (*què faràs aquest cap de setmana?*), però també en passat (*què vas fer...?*), en present (*què fas normalment...?*) o en condicional (*què faries...?*). L'activitat resulta més rendible amb grups poc nombrosos.

- ▶ Assenyaieu una casella i demaneu a un aprenent...

- 135** ... que expliqui que una persona que coneix fa l'activitat representada i la fa amb un interès o una freqüència especial per algun motiu. Ex. (casella 6): *Tinc una amiga que és molt xerraire. Cada tarda surt a prendre un cafè amb les amigues i comenten tot de xafarderies del veïnat o de la premsa rosa.*
- 136** ... que expliqui que un parent seu feia, en el passat, l'activitat representada i doni detalls de com, quan o per què la feia. Ex. (casella 8): *La meua àvia m'explicava que de jove dormia molt poc perquè, a més d'estudiar, els vespres treballava de secretària en un negoci de flors.*

6 Comprar

- ▶ Feu...

- 137** ... que un alumne pensi en un objecte del tauler i digui que l'hi han comprat però que hauria preferit que n'hi haguessin comprat un altre. Ex.: *A mi m'han comprat un despertador, però m'hauria estimat més que m'haguessin regalat una raqueta.*
- 138** ... que el company de la dreta de l'aprenent que ha realitzat l'activitat anterior faci el mateix, però començant per l'objecte preferit que el company ha esmentat i afegint-hi un objecte prefe-

rit diferent. Ex.: *Doncs a mi m'han comprat una raqueta, però hauria preferit que m'haguessin comprat un braçalet.* I així successivament.

- 139** En grups de set, feu que sis d'ells s'adjudiquin, cadascun, un regal d'una de les línies de caselles. Comença l'alumne que no ha triat cap obsequi afirmant que algú ha comprat un dels sis objectes: Ex. (primera línia superior): *Ha vingut un client i ha comprat una caixa d'eines.*

Qui té adjudicat l'objecte anomenat ho nega i afirma que el client ha comprat un altre objecte d'entre els sis. Ex.: *Què t'empatolles? No ha comprat pas una caixa d'eines, sinó uns bastons per caminar.*

Continua el company que té adjudicat el darrer objecte esmentat; també ho nega, i afirma que el client ha comprat una altra cosa. Ex.: *Què t'empatolles? No ha comprat pas uns bastons per caminar, sinó... I així successivament.*

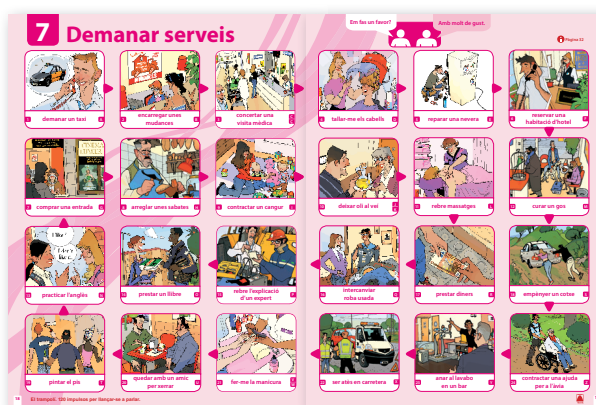
Quan un company a qui toca parlar es queda sense dir res, perd la partida i es torna a començar, però ningú no pot anomenar l'objecte que tenia adjudicat aquest company.

L'expressió usada per negar la compra es podria canviar per d'altres, com les que hi ha a la llista del quadre «Per negar o refusar» (pàgina 5).

7 Demanar serveis

- ▶ Assenyaieu una casella i demaneu a un aprenent...

- 140** ... que demani al company de la dreta el servei o favor representat com si fos real. Ex.: (casella 7): *Hola. Que em podria reservar una entrada per a la sessió de demà al vespre?* Proposeu al company que respongui afirmativament. Ex.: *I tant! Quina fila s'estima més?*

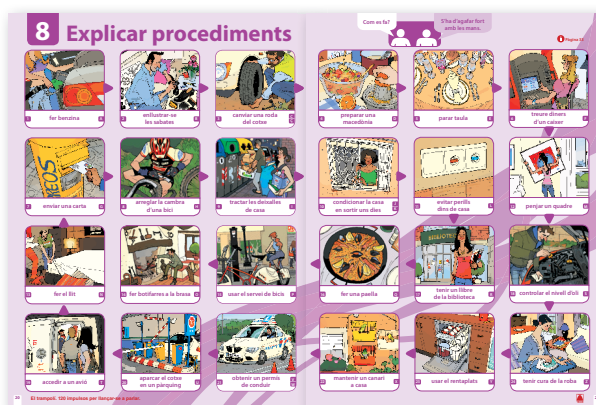

- 141** ... que expliqui què li va passar a algú i quin servei o favor va demanar. Ex. (casella 12): *Ahir un veí de l'escala passejava pel carrer amb el gos lligat i, en travessar el carrer, una bici va trepitjar una pota a l'animal. L'home el va haver de dur a cal veterinari perquè el curessin.*

8 Explicar procediments

- ▶ Assenyaieu una casella i demaneu a un aprenent...

- 142** ... que digui que, en el passat, va haver de fer el que representa la casella i expliqui com ho va fer. Ex. (casella 21): *Als divuit anys em vaig treure el permís de conduir. Durant tot un mes vaig anar cada tarda a l'autoescola per aprendre la teòrica. Després vaig fer dotze pràctiques per carrers i carreteres. Vaig aprovar a la tercera!*

10 Valorar

149 Assenyalau una casella i demaneu a un aprenent que expliqui una història o anècdota relacionada amb el fet il·lustrat. Ex. (casella 14): *Aquest matí he vist com una persona que anava amb cadira de rodes no ha pogut passar per la vorera, entre les motos aparcades i la paret. Ha hagut de recular i travessar el carrer per poder continuar per l'altra vorera.*

150 Presenteu amb detall un dels fets representats i demaneu als aprenents que, per parelles o en petits grups, n'acordin una valoració i, després, la presentin al conjunt de companys per ser comentada. Ex. (casella 10): *¿És bo que avis i àvies tinguin cura dels néts quan no tenen escola i els pares estan treballant?*

